

KLAGANDE

HN

MOTPART

Stockholms Segelsällskap, SSS, Chapmansgatan 6, 112 36 STOCKHOLM

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Stockholms län beslut 1996-07-05 angående återställningsåtgärder vid en tidigare vinteruppläggningsplats för båtar på fastigheten Menhammar 1:2 i Ekerö kommun

SAKEN

Överklagande av beslut att inte föreskriva efterbehandling

BAKGRUND

Genom det överklagade beslutet avslag Länsstyrelsen i Stockholms län HN överklagande av Miljö- och hälsoskyddsnämndens i Ekerö kommun beslut 1996-01-31 att irte vidta några åtgärder med anledning av HN begäran om att Stockholms Segelsällskap (SSS) åläggs att vidta återställningsåtgärder med stöd av miljöskyddslagen (1969:387) på fastigheten Menhammar 1:2, tidigare Rasta 3:7, i Ekerö kommun.

Av handlingarna i ärendet framkommer bl a följande.

HN arrenderar en del av fastigheten Menhammar 1:2, på vilken han håller hästar. Marken har tidigare arrenderats av Stockholms Segelsällskap för vinterförvaring av båtar och bilparkering fram till 1982 och därefter för bilparkering fram till 1987. Båtar har dock vinterförvarats på marken fram till och med vintersäsongen 1985-1986. Efter vintersäsongen 1975-1976 har vinterförvaringen skett utan bygglov. Det är oklart om och i förekommande fall vilken omfattning segelsällskapet nyttjat marken mellan åren 1986 och 1991.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anförde i beslutet 1996-01-31 att markpåverkan beroende av tidigare verksamhet inom det aktuella området inte har varit av sådan karaktär att det föreligger någon föroreningsrisk av tungmetaller m m till yt- och grundvatten.

Efter det att HN överklagat beslutet anförde länsstyrelsen följande i motiveringen till det nu överklagade beslutet.

Det antecknas att länsstyrelsen som tillsynsmyndighet enligt plan- och bygglagen i särskilt beslut den 10 maj 1996, dnr 204-1996-2468, behandlat frågan om bristande agerande från kommunens sida med anledning av uppgifter om att bygglov inte funnits för lovpliktiga åtgärder.

Ärendet avser SSS verksamhet på fastigheten Menhammar 1:2 i Ekerö kommun. Av Er ingivna arrendekontrakt får anses framgå att verksamhet pågått under tiden 1 april 1975 till och med den 31 mars 1982 då verksamheten enligt arrendekontraktet bestått i att använda marken som parkeringsplats för vinterförvaring av båtar. Vidare framgår av arrendekontraktet för tiden 1 april 1982 till och med den 31 mars 1987 att marken upplåtits för att användas som parkeringsplats och att båtar och ställningar till båtar inte fick förvaras på det arrenderade området. Ni har dock uppgett att båtuppläggnings skett i vart fall till och med våren 1990.

Ni uppger att följande olägenheter kvarstår från den tidigare verksamheten, spik i och på marken, glaskross i och på marken, oljig hinna på en del av marken samt att färgskrap har förstört marken.

I detta ärende som gäller skyldighet enligt 5 § miljöskyddslagen (ML) att avhjälpa olägenheter som kvarstår efter det att verksamhet har upphört måste utrönas i vad mån bestämmelserna i nämnda paragraf är tillämpliga på den numera nedlagda verksamheten. Vidare måste utrönas huruvida miljöskyddslagen var tillämplig på verksamheten (1 § ML) vid tiden för verksamhetens bedrivande.

Enligt 5 § första stycket första meningen ML skall den som utövar eller ämnar utöva miljöfarlig verksamhet vidtaga de skyddsåtgärder, tåla den begränsning av verksamheten och iaktta de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan fordras för att förebygga eller avhjälpa olägenhet. Vidare föreskrivs i andra meningen att skyldigheten att avhjälpa olägenheter kvarstår även efter det att verksamheten har upphört. Andra meningen i 5 § första stycket ML lades till genom lagstiftning år 1988 (SFS 1988:924) och trädde i kraft den 1 juli 1989.

I 1 § ML i dess nuvarande lydelse sägs bl a att: Denna lag är tillämplig på 1. utsläppandet av avloppsvatten, fast ämne eller gas från mark, byggnad eller anläggning i vattendrag, sjö eller annat vattenområde, 2. användning av mark, byggnad eller anläggning på sätt som eljest kan medföra förorening av mark, av vattendrag, sjö eller annat vattenområde eller av grundvatten, 3. användning av mark, byggnad eller anläggning på sätt som kan medföra störning för omgivningen genom luftförorening, buller, skakning, ljus eller annat sådant, om störningen ej är helt tillfällig.

Av handlingarna i ärendet framgår att marken dels använts som parkeringsplats, dels som vinterförvaringsplats för fritidsbåtar. Dåvarande hälsovårdsnämnden har vid två tillfällen, 1973-12-05 och 1974-04-03, med anledning av skrivelser om befarad vattenförorening behandlat den då aktuella båtuppläggningsplatsen. Nämnden meddelade den 12 maj 1973 "att området endast får utnyttjas som båtuppläggningsplats. Något slag av verksamhet såsom färgavskrapning, reparationer o d får ej förekomma på platsen." Vidare godkände nämnden den 3 april 1974 ett förslag från SSS att använda plastskynken som skydd mot vattenförorening vid utrustningsarbete, varefter avfallet skulle uppsamlas i sopcontainer.

Med hänsyn till vad som framkommit om SSS verksamhet på området så synes ovan nämnd punkt 2. i 1 § ML kunna ha varit tillämplig på verksamheten. Punkt 2. omfattar även förorening av verksamhetsområdet och inte bara omgivningen. Här är att märka att denna punkt (1 § 2 p.) fick sin nuvarande lydelse först den 1 juli 1987 (1987:397). Före den första juli 1987 hade 1 § 2 p. (1984:912) följande lydelse: "användning av mark, byggnad eller anläggning på sätt som eljest kan medföra förorening av vattendrag, sjö eller annat vattenområde". Punkt 2. gällde sålunda vid den tiden för all markanvändning som kunde medföra vattenförorening men inte för förorening av mark och grundvatten. Först vid ändringen den 1 juli 1987 kom 1 § 2 p att omfatta även förorening av mark och grundvatten.

Av ett besiktningssprotokoll upprättat 9 oktober 1974 av Bjurströms Geotekniska AB framgår bl a följande. Området är i ytan uppfyllt med väggrus och underlaget matjord på lera. Området är dränerat mot ett stort dike som begränsar upplagsplatsen i norr och väster. De geologiska förhållandena är sådana att all på området fallande nederbörd dräneras mot diket, som i sin hela sektion framgår i lera. Inget dräneringsvatten kan tränga igenom leran och nå vattenförande lager under denna. Vad som kan ske - fastän i ytterst obetydlig omfattning - är att vid vårutrustning av båtar en del färgavfall faller ned på markytan. Risker kan då finnas för att viss del av färgstoffet lakas ut av regnvatten. Detta förorenade vatten kan dock inte nå det under leran liggande grundvattnet, utan rinner som ytvatten ut i bäcken i synnerligen utspädd form.

Såvitt framgår av ingivna arrendekontrakt hade SSS verksamhet på området upphört när 1 § 2 p och 5 § ML fick sina nuvarande lydelse vilka trädde i kraft den 1 juli 1987 respektive den 1 juli 1989. Ni har dock uppgett att SSS drev verksamhet på området även efter nämnda datum och att den sista båten togs bort 1990. Vid nämndens nu gjorda utredning har varvschefen vid Rastaholms Marina vid telefonkontakt med miljö- och hälsoskyddskontoret intygat att ingen båtuppläggningsverksamhet förekom efter vintern 1985/86. Han är säker på sin sak eftersom han tillträdde som varvschef 1986. Av ingiven kopia av faktura, 1985-06-12, från Landstinget till SSS för arrende avseende perioden 1985-04-01--1986-03-31 avsåg denna endast uppställning av bilar. Vidare framgår av arrendekontraktet för tiden 1 april 1982 till och med den 31 mars

1987 att marken upplåts för att användas som parkeringsplats och att båtar och ställningar till båtar inte får förvaras på det arrenderade området. Länsstyrelsen finner inte anledning att ifrågasätta Ert påstående att båtuppläggningsföretag på området även efter den 31 mars 1987. Enligt Länsstyrelsens mening har det dock inte i ärendet framkommit något som visar att SSS har varit ansvarig för verksamhet som bedrivits på platsen efter den 31 mars 1987.

Av utredningen i ärendet får anses framgå att ML (1 § 2 p. i dess lydelse före den 1 juli 1987) varit tillämplig på den del av verksamheten som SSS bedrivit på platsen fram till och med den 31 mars 1987 och som riskerat att förorena den bäck (dike) som områdets dränerats mot.

Som framhållits ovan lades andra mening i 5 § första stycket ML till genom lagstiftning år 1988 och trädde i kraft den 1 juli 1989. Regeringsrätten har i dom den 31 maj 1996, nr 3665-1994 i mål om rättsprövning, sammanfattningsvis bl a uttalat att 5 § ML i dess lydelse efter den juli 1989 inte kan tillämpas på verksamheter som upphört före denna tidpunkt. Enligt Länsstyrelsens mening har inte framkommit något i ärendet som visar att SSS varit ansvariga för eventuell verksamhet som bedrivits på platsen efter den 31 mars 1987 då arrendekontraktet löpte ut. Länsstyrelsen finner därför att det inte finns någon laglig grund enligt ML att i detta ärende ålägga SSS att vidta återställningsåtgärder. Vid angivna förhållanden finns inte skäl att vidare gå in på frågan om behov och omfattning av sådana åtgärder.

Mot bakgrund av vad ovan anförts skall överklagandet avslås.

Länsstyrelsen har ingen tillsyn över kommunens miljö- och hälsoskyddsnämnd. Er begäran om uppgift på vilka lagar nämnden brutit mot föranleder därför inte någon Länsstyrelsens åtgärd. Inte heller vad Ni i övrigt anför föranleder någon ytterligare åtgärd från Länsstyrelsens sida.

ÖVERKLAGANDE

HN har överklagat beslutet och yrkat att Stockholms Segelsällskap åläggs att sanera den mark som tidigare använts för vinterförvaring av båtar, den sk övre parkeringen.

Han har vidhållit vad han framfört till miljö- och hälsoskyddsnämnden och till länsstyrelsen och i övrigt tillagt bl a följande. - Segelsällskapet driver sin verksamhet med fördubblad kapacitet inom i huvudsak samma områden som tidigare. Verksamheten har således inte upphört 1987 även om Sällskapet efter 1991 lämnat det område som HN nu arrenderar. Båtskrapning och eldning av pallbocker pågick på fastigheten även efter 1989 och fram till 1992 användes fastigheten som skrotupplag.

YTTRANDEN

Länsstyrelsen och **miljö- och hälsoskyddsnämnden** har avstyrkt bifall till överklagandet med konstaterandet att **HN** inte tillfört ärendet något i sak.

Stockholms Segelsällskap har hänvisat till miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande i ärendet.

SLUTSKRIFT

HN har kommit in med flera ytterligare skrivelser.

KONCESSIONSNÄMNDENS ÖVERVÄGANDEN

Koncessionsnämnden anser att det slag av verksamhet - båtuppläggning med underhåll och vård av båtar och motorer - som SSS bedriver i Rastaholm kan medföra sådan risk för förorening av mark och vattenområden, att den är att betrakta som en miljöfarlig verksamhet enligt 1 § första stycket 2. miljöskyddslagen i nuvarande lydelse och även i lydelsen före den 1 juli 1987. Utöver miljöskyddslagen kan naturvårdslagens (1964:822) bestämmelser om nedskräpning vara tillämpliga. Verksamheten på Menhammar 1:2 har utgjort en del av segelsällskapets verksamhet vilken del emellertid numera är nedlagd. Sista nämnda verksamhet bedrevs, såvitt handlingarna i ärendet utvisar, från 1982 i strid mot det mellan markägaren och segelklubben upprättade arrendekontraktet och från 1976 utan erforderligt byggnadslov enligt då gällande byggnadslagstiftning.

Länsstyrelsen har avslagit **HN** överklagande av miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut med hänvisning till en dom av Regeringsrätten den 31 maj 1996 i ett mål om rättsprövning. Regeringsrätten fann i domen dels att 5 § miljöskyddslagen i dess lydelse före den 1 juli 1989 inte kan tilläggas innebörden att en skyldighet att avhjälpa olägenheter kvarstår även efter det att en miljöfarlig verksamhet har upphört, dels att första stycket andra meningen i nämnda paragraf som trädde i kraft den 1 juli 1989, inte kan tillämpas på ett företag som överlåtits sin verksamhet dessförinnan.

I förevarande ärende kan konstateras att segelklubben sedan 1930-talet och alltjämt vid Rastaholm bedriver sådan verksamhet som nämndes inledningsvis. Under tiden från 1973 och i vart fall till och med vintersäsongen 1985/1986 utnyttjades även ifrågakvarnande område av Menhammar 1:2 för verksamheten. Detta område ligger i nära anslutning till de övriga områden som segelsällskapet disponerar för sin verksamhet. Verksamheten på Menhammar 1:2 måste därför ses som en del av den samlade verksamhet som segelsällskapet under den aktuella tiden bedrev vid Rastaholm. Koncessionsnämnden anser därför att den omständigheten att området inte längre utnyttjas av segelsällskapet inte innebär att verksamheten har upphört i den mening som avses i 5 § första stycket sista meningen miljöskyddslagen. Med verksamhet i denna bestämmelse bör förstås den huvudsakliga verksamhet som

utövas eller har utövats av, i detta fall, segelsällskapet. Segelsällskapet har därför ett ansvar för de störningar från den tidigare verksamheten som omgivningen kan utsättas för.

Förhållandena i förevarande ärende skiljer sig från förhållandena i det ovannämnda rättsprövningsmålet även på det sättet, att segelsällskapets verksamhet på Menhammar 1:2 inte har sanktionerats genom något myndighetsbeslut, vare sig enligt då gällande byggnadslagstiftning eller miljöskyddslagen. I rättsprövningsmålet hade verksamheten bedrivits med stöd av tillstånd enligt miljöskyddslagen.

Koncessionsnämnden finner således att segelsällskapet har ett ansvar för efterbehandling av det tidigare av sällskapet disponerade området av Menhammar 1:2. Det återstår därför att bedöma om den tidigare verksamheten där kan ge anledning till efterbehandlingsåtgärder. Behovet av sådana åtgärder bör därvid bedömas med hänsyn till den risk som föreligger för störningar till omgivande mark- och vattenområden. Den nedskräpning eller markförorening som är begränsad till det tidigare använda markområdet och som inte innebär risk för störningar till omgivningen bör däremot inte beaktas. De krav som ^{HN} kan ha mot segelsällskapet eller markägaren i detta avseende får i stället regleras i civilrättslig ordning. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har i sitt till länsstyrelsen överklagade beslut funnit att efterbehandlingsåtgärder inte behövs. Länsstyrelsen har funnit att det saknas laglig grund för att ålägga segelsällskapet att vidta efterbehandlingsåtgärder och har därför inte gått in på frågan om behov och omfattning av sådana åtgärder. Koncessionsnämnden anser därför att länsstyrelsens beslut bör upphävas och ärendet återlämnas till länsstyrelsen för fortsatt handläggning av frågan om behov och omfattning av efterbehandlingsåtgärder.

KONCESSIONSNÄMNDENS BESLUT

Koncessionsnämnden upphäver länsstyrelsens beslut och återlämnar ärendet till länsstyrelsen för fortsatt handläggning av frågan om behov och omfattning av efterbehandlingsåtgärder.

Detta beslut får enligt 48 § andra stycket miljöskyddslagen inte överklagas.

BESLUT

Dnr 292-299-96

I detta beslut, som har fattats efter föredragning av handlingarna i ärendet, har deltagit ledamöterna Mats Ericsson, ordförande, Rolf Svedberg, Kerstin Kvarnström och Louise Schöld. Föredragande har varit Åsa Norrman.

Mats Ericsson

Åsa Norrman

